

Аналітична довідка щодо функціонування українських ЗМІ на тимчасово окупованій території АР Крим і м. Севастополя

Проблема: низький рівень присутності українських ЗМІ в інформаційному просторі ТОТ АР Крим і м. Севастополя.

Опис ситуації: за інформацією Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, станом на початок 2020 року українське телевізійне мовлення на південь Херсонської області та на територію Криму здійснюється наступним чином:

- супутникове телевізійне мовлення – 117 телеканалів;
- аналогове телевізійне мовлення – 4 телеканали: UA|TV, UA:Перший, UA:Крим, Прямий (охоплення становить близько 110 000 осіб);
- цифрове телевізійне мовлення – 13 телеканалів: UA|TV, UA:Перший, UA:Крим, Прямий, Чорноморська ТРК, ICTV, 1+1, 2+2, Lale, ATR Т, СТБ, UA:Херсон, UA:Культура. (охоплення становить близько 170 000 осіб).

Аналогове та цифрове телевізійне мовлення, з огляду на технічні характеристики, охоплює лише окремі райони північної частини окупованого півострова. За думкою експертів, більшість домогосподарств на території Криму користуються супутниковим телебаченням. Не дивлячись на це, з 29 січня 2019 року супутниковий сигнал телеканалів 4 медіагруп (StarLightMedia, Inter Media Group, Медіа група Україна, 1+1 media) був заблокований. Це суттєво ускладнило для громадян України на ТОТ доступ до українських ЗМІ, оскільки для розблокування сигналу необхідно придбати тюнер на підконтрольній Україні території, активувати його і оплачувати послуги щомісячно/щорічно. За відсутності альтернативи, значна частина людей може перейти на російський телепродукт. 28 лютого відбулась зустріч Президента України з представниками медіа-груп, на якому було досягнуто домовленості щодо забезпечення запуску незакодованих супутникових версій головних телеканалів до 16 березня цього року.

Радіомовлення здійснюють 17 FM-радіостанцій (найбільші: Meydan FM; UA:Українське радіо; Армія FM тощо), які охоплюють приблизно 295 000 мешканців північних районів АР Крим і 9 супутникових радіостанцій. З 2019 запроваджується AM-радіомовлення, яке на цей момент поширює сигнали «Радіо Крим. Реалії», яке має найбільшу аудиторію – близько 1 млн слухачів. Станом на кінець 2019 року AM-радіомовлення охоплювало приблизно 65-70% території Кримського півострова. У 2020 році планується встановлення потужних передавачів для якісного прийому українського AM-радіомовлення на 80% території Криму в аналоговому і цифровому стандартах.

Після початку тимчасової окупації, 4 кримських телеканали (ATR, Lale, Чорноморська ТРК і UA:Крим), 2 радіостанції (Радіо «Бриз», Meydan FM) і редакції видань «Кримська світлиця» (друковане видання «Кримська світлиця»

в Києві й електронний ресурс «Svitlytsia.crimea.ua» в окупованому Криму), QNA media, «Флот України» продовжили мовлення на материковій частині України.

Варто зазначити, що з 1 березня 2020 року на базі телеканалу «UA|TV» здійснюється мовлення в тестовому режимі нового телеканалу для ТОТ із розважальним контентом «Дім».

Україною з 2016 року здійснюється державна підтримка ТОВ «Телевізійна компанія «Атлант-СВ» (ATR Т). Відповідно до звіту Рахункової палати, фінансова підтримка «ATR Т» у 2016-2018 рр. здійснювалась у рамках бюджетної програми за КПКВК 2501120 «Розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України» (у 2020 бюджетному році за бюджетною програмою 3801020) з порушенням вимог законодавства України. Зокрема, було наголошено, що Мінсоцполітики, яке визначено розпорядником коштів, не має повноважень щодо фінансової підтримки телерадіокомпаній.

Окрім цього, необхідно підкреслити, що метою вищезазначеної державної фінансової підтримки «ATR Т», відповідно до Постанови КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України», є підтримка облаштування депортованих кримськотатарського та інших народів, а не реалізація державної політики щодо реінтеграції та деокупації ТОТ АР Крим та м. Севастополь, що виключало можливість надання державної підтримки ЗМІ, які перемістилися з ТОТ АР Крим і м. Севастополя.

Пропозиції:

- спільно з Мінреінтеграції, Мінфіном та іншими заінтересованими сторонами ініціювати виділення в окрему бюджетну програму надання фінансової підтримки ЗМІ (телерадіокомпаній, інтернет- та друкованих видань тощо), які функціонували на ТОТ АР Крим та м. Севастополь, головним розпорядником якої визначити Держкомтелерадіо або Мінкульт;

- у зв'язку з зацікавленням окремих компаній (ТОВ «Чорноморська телерадіокомпанія» тощо) в отриманні державної підтримки для мовлення на ТОТ АР Крим та м. Севастополь і з метою ефективного використання бюджетних коштів, запропонувати організацію конкурсного відбору ЗМІ, які отримуватимуть державну підтримку для здійснення мовлення на ТОТ АР Крим і м. Севастополь. Зокрема, для успішної реалізації державної політики щодо реінтеграції та деокупації ТОТ АР Крим і м. Севастополя важливим є забезпечення присутності на тимчасово окупованому півострові українських ЗМІ українською, кримськотатарською та іншими мовами;

- у зв'язку з високим рівнем важливості та актуальності питання забезпечення розвитку корінних народів України, комунікувати необхідність і в подальшому ініціювати питання надання державної підтримки ЗМІ корінних

народів України, після прийняття відповідного Закону України «Про корінні народи»;

- передбачити в плані заходів щодо реалізації Стратегії інформаційної реінтеграції ТОТ АР Крим та м. Севастополь, який розробляється Мінкультком, завдання щодо фінансової підтримки ЗМІ (телерадіокомпаній, інтернет- та друкованих видань тощо), які функціонували на ТОТ АР Крим та м. Севастополь і були вимушені переїхати на материкову частину України;

- спільно з Національною радою з питань телебачення та радіомовлення ініціювати розбудову телекомунікаційної інфраструктури для забезпечення покриття FM-, AM- та іншими радіочастотами, аналоговим і цифровим телевізійним мовленням всієї території півострова.

*Автор: Мірошниченко Владислав, головний консультант
служби з питань реінтеграції та деокупації
Автономної Республіки Крим та м. Севастополя*

Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим